

Het belangrijkste om te doen in het leven

Reeks: 'De weg van Jezus', **deel 6**

Preek

Zondag 6 september 2024
ds. Niels de Jong

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Preek

Dienst zondag 6 september 2024, voorganger: ds. Niels de Jong

Deel 6 in de reeks 'De weg van Jezus'

Het belangrijkste om te doen in het leven

Marcus 12: 28 - 34

Vandaag alweer de 6e aflevering van de serie 'De weg van Jezus'. En dit keer combineren we hem met het jaarthema dat we bij Noorderlicht-Blijdorp hebben. Met beide benen in de buurt. In de loop van de preek komt dat wel bij elkaar.

Eerst even dit. Complimenten – we zullen ze vast allemaal wel eens geven en wel eens krijgen – dat hoop ik in ieder geval. En ik denk dat we allemaal wel de ervaringen hebben dat sommige complimenten gewoonweg goed doen, maar dat je ook complimenten hebt van het minder goede soort. Minder goede complimenten komen van mensen die het bijna niet uit hun strot kunnen krijgen. Het grootste compliment dat ze kunnen geven is: 'dat was niet slecht'. Anderen kunnen alleen complimenten geven door gelijk er aan toe te voegen wat er aan ontbrak. 'Nou, je hebt het wel heel precies gedaan' (en je hoort er dan vooral in dat je er te lang over gedaan hebt). Weer anderen geven complimenten omdat ze het voor hun gevoel moeten doen, maar je merkt dat ze het liever niet gedaan hadden. En dan heb je complimenten van het goede soort - oprechte, opbouwende, gemeente complimenten; zulke complimenten werken aanmoedigend. Vandaag staan we stil bij zo'n oprecht compliment van Jezus, eentje die aanmoedigend werkt – vanuit dat compliment bekijken we het hele gedeelte (Marcus 12: 28-34).

Het compliment van Jezus is: 'je bent niet ver van het Koninkrijk van God'. Oftewel, je bent niet ver van de wereld zoals God die bedoeld heeft.

Ik vond het een opvallende. Omdat als je de levensbeschrijvingen van Jezus kent, is Jezus meestal vooral heel kritisch op schriftgeleerden en dat soort godsdienstige leiders. En zij zijn heel kritisch op Jezus, moeten hem niet, proberen hem ook in een slecht daglicht bij het volk te krijgen. Jezus en de godsdienstige leiders van toen – dat lijkt niet te matchen. Maar hier is het opeens anders. Een constructief en positief gesprek. Het begint er al mee dat die schriftgeleerde vindt dat Jezus sterk uit een bepaalde discussie komt en hij stelt hem een vraag. En op het antwoord van Jezus gaat hij dan weer door. En Jezus concludeert aan het einde: 'Je bent niet ver van het Koninkrijk van God'. Daar zit gelijk al een les voor ons in, lijkt mij. Jezus schrijft niet iemand bij voorbaat af omdat ie bij een bepaalde groep hoort – of die groep nu bijzonder godsdienstig lijkt of juist van God los lijkt. Jezus ziet de persoon zelf aan – en het lijkt me goed om dat ook te doen. Dus als je zelf bijvoorbeeld niet zoveel hebt met al te godsdienstig zijn, of al te strikt in jouw ogen, of van een heel andere stroming – het kan toch zomaar zijn dat degene die je voor je hebt zomaar dichtbij God en zijn bedoelingen leeft. Of – heel anders – het kan ook zomaar zijn dat iemand helemaal niet heel gelovig of kerkelijk lijkt, dan kan het toch zomaar zijn dat iemand zomaar de kern van het geloof te pakken heeft, misschien wel scherper ziet waar het op aankomt, dan jijzelf.

Dat is dus de eerste les van dit stukje. Soms kan iemand je positief verrassen – en het is goed om dat, net als Jezus, ook gewoon eerlijk en positief te waarderen.

Terug naar het verhaal en dat opvallende zinnetje: 'je bent niet ver van het Koninkrijk van God'. Bijbeluitleggers hebben dit zinnetje overigens wel verschillend gewaardeerd. Sommigen leggen dit zinnetje juist uit als iets waar vooral ook een waarschuwing in zat – zo van: 'je bent misschien dichtbij, maar je bent er nog niet'. Vandaag volg ik echter vooral de uitleggers die zeggen dat Jezus bedoelde: 'Je bent zo op de goede weg'.

Maar goed, waarom is deze man zo op de goede weg? Daarvoor moeten we even terug naar het gesprek. De schriftgeleerde was dus positief verrast door een eerder antwoord van Jezus en stelt nu de grootste vraag waar hij en zijn collega-wetgeleerden mee rondliepen. De vraag naar wat het belangrijkste is om te doen in het leven – van alle goede dingen die je kunt doen, wat is het belangrijkste? Dat is een vraag van alle tijden. In de tijd van Jezus formuleerden de wetgeleerden de vraag als volgt: wat is het belangrijkste gebod?

Zij hadden namelijk een lijst 613 geboden en verboden opgesteld, waarvan ze het idee hadden dat God dat van hen vroeg. Maar die lange lijst gaf ook problemen, want sommige geboden of verboden conflicteren met elkaar. Bijvoorbeeld: moest je de sabbatsrust in acht nemen of je zieke ouders helpen? Of moest je dat offer brengen van je laatste geld of dat investeren in een voorraad voedsel? Moest je de armen bijstaan of die reis naar Jeruzalem maken? Kortom, welke categorie geboden ging voor? En men voerde eindeloze discussies hierover. En men besprak de regels en de uitzonderingen. En van de ene uitzondering kwam men in de andere regel. En zo kwam men er nooit echt uit.

Nu leven wij niet in een door en door religieuze samenleving en er gelden bij ons heel andere geschreven en ongeschreven richtlijnen waar we ons al dan niet aan willen houden. Maar wij herkennen natuurlijk wel die vraag: wat is het belangrijkste om te doen? Want er zijn zoveel goede dingen om te doen... En we herkennen ook dat er vaak gekozen moet worden. Want ook goede dingen kunnen om voorrang strijden met elkaar. En wat kies je dan?

Om wat voorbeelden te noemen. Hoe kun je je werk goed doen en het ook privé goed hebben – en hoe hou je dat in balans? Wat je hebt aan tijd, geld, talent – moet je dat allemaal weggeven of is het ergens ook goed om wat spaarzamer daarmee te zijn, voor de lange duur te gaan? Als het gaat om je gezondheid, je rust en je goede gewoonten – allemaal belangrijk natuurlijk, maar tot welke hoogte? En zijn er misschien dingen waarvoor je gezondheid en je goede gewoonten mag laten storen? En wat moet je doen als zorg voor je omgeving, voor de schepping, voor de mensen om je heen? En hoe verhoudt dat zich tot zorg voor jezelf, tot gas terugnemen, tot vrije tijd? En zo kunnen we met gemak nog meer dilemma's bedenken. Dat als je het ene kiest, iets dat ronduit goed is – maar waarvan het wel zo kan zijn dat je toch iets beters, iets waar het echt op aankomt, niet doet. Als dat kan gebeuren, hoe moet je dan kiezen. Wat gaat dan voor? Is er misschien iets dat altijd voor gaat?

En dus zijn we bij die vraag van de wetgeleerde: wat is het belangrijkste gebod?

En Jezus antwoordt dan met hetzelfde dubbelgebod dat hij vaker heeft genoemd. Ook in het Mattheüs- en Lucas-evangelie kun je het vinden – Jezus heeft het dus vaker gezegd. En Jezus heeft deze twee richtlijnen niet zelf bedacht. Ze stonden allebei al te lezen in het Oude Testament. Maar wat Jezus dan doet – en dat waren ze niet gewend toentertijd – is deze twee dingen naast elkaar te zetten en het te verheffen tot de samenvatting, tot de kern van alles.

Jezus citeert eerst een tekst uit Deuteronomium 6 waarin staat. **'Hoor, Israël, uw God is één. Heb deze God lief met alles wat je kunt en hebt.'** En er gelijk achteraan plakt hij een tekst uit Leviticus 19: **'Heb je naaste lief als jezelf.'** Vermoedelijk was het een verrassend antwoord van Jezus – natuurlijk kende men deze richtlijnen wel – zeker die eerste, dat werd door vrome Joodse gelovigen dagelijks gebeden. Maar om dan dat andere – van die naaste liefhebben – er naast te zetten, als net zo goed belangrijk en tot de kern behoren – dat was waarschijnlijk nogal een verrassing toentertijd.

Die schriftgeleerde kan er wel wat mee. Je kunt bijna het kwartje horen vallen bij hem. Hij antwoordt: 'Natuurlijk! God is de enige God en Hem liefhebben boven alles en de ander als jezelf, betekent veel meer dan welke religieuze verplichting nakomen ook'. Hij snapt ineens dat het niet gaat om een soort weging van al die 613 regels en dat je er niet komt met een soort beslisboom. Maar het gaat erom waar je door gedreven wordt - door de liefde voor God en je naaste. Dan doe je wat het belangrijkste is om te doen. Dit is essentieel – zonder dit kun je de weg van Jezus nooit begrijpen. Het gaat er bij de weg van Jezus niet om dat wij foute keuzes vermijden en ook niet alleen maar om hier en daar wat goede dingen doen. Het gaat er bij de weg van Jezus dat we gedreven worden door de liefde – voor God en de ander. En dat gaat niet vanzelf goed – want voor je het weet wordt je gedreven door status, door goedkeuring zoeken van anderen, door goede sier maken, door gezien te worden – juist ook met goede dingen, kunnen we verkeerde motieven hebben. Terwijl het er eerst en vooral om gaat dat we gemotiveerd worden door de liefde. Deze geleerde, die vast al veel wist, begrijpt het nu pas. Jezus complimenteert hem om zijn antwoord. 'Je bent niet ver van Gods Koninkrijk'. Als je dit begrijpt, dat het om de liefde tot God en tot de naaste gaat, dan ben je bijzonder dicht bij de bedoelingen van God.

Toch zit er in dit compliment van Jezus nog een milde waarschuwing te kunnen noemen, of een aanmoediging. Want in dat woord 'je bent niet ver van Gods Koninkrijk' zit ook iets van 'je bent er nog niet helemaal'. Want hoe belangrijk het ook is dat je begrijpt waar het op aankomt, toch is begrijpen niet alles. Zoals Jezus ook uitlegt aan die andere wetgeleerde, in het Lucasevangelie. Daar was het ook op datzelfde dubbelgebod gekomen. En Jezus had hem gezegd: 'doe dit en u zult leven'. Want daar komt het op aan – om dit ook werkelijk te doen.

Die wetgeleerde uit Lucas vond het lastig toen hij naar de praktijk van alledag werd verwezen. Anders dan de schriftgeleerde die wij in Marcus 12 tegenkwamen, kan hij niet zomaar instemmen met Jezus. Hij wil nog verder praten, nog verder in de discussie blijven hangen. Dat kan he – en hoe geleerder je bent, hoe eerder je misschien wel in deze valkuil loopt. Dat je problematiseert, dat je bespreekt, bediscussieert, maar niet echt iets doet. En Jezus vertelt dan een verhaal, een van zijn beroemdste verhalen. Want als die wetgeleerde heeft gevraagd: 'maar wie is dan mijn naaste?' Dan vertelt Jezus een verhaal van een dodelijk gewonde man. En hoe daar eerst een priester en Leviet langs – mensen waar zo'n wetgeleerde zich wel in kon herkennen. Mensen met belangrijke godsdienstige verplichtingen waren bezig om hun afspraken na te komen en hun werk te doen. Maar het hield hen af van het concreet helpen van die ene gewonde man die op hun pad kwam. Dat kan dus zomaar - dat je je netjes aan de regels houdt en daardoor niet doet wat er gedaan moet worden. Omdat, want daar komt het door, omdat je hart niet gevuld is met liefde. Die Samaritaan – juist iemand waar die wetgeleerde niets goeds van kon verwachten, iemand die veel minder kennis had, die blijkt het wel begrepen te hebben waar het op aan komt. Hij brengt de liefde in praktijk.

Heb je naaste lief als jezelf.

En als die liefde richting God en je naaste er niet metterdaad komt, dan kun je het nog zo goed weten en begrepen hebben, maar dan sta je toch buiten de wereld van Gods bedoelingen. Want de wereld van God, het Koninkrijk van God, daar kun je niet zijn zonder liefde richting God en de ander.

Als het om de praktijk gaat - hoe doe je dat dan? God en je naaste liefhebben?

Eerst God liefhebben.

Zomaar wat voorbeelden hoe je dat kunt doen:

- Je eerste gedachten van de dag aan God wijden. Hem bedanken of iets vragen.
- Gedurende de dag korte gedachten aan God besteden. Als je iets moois ziet, God prijzen. Als je iets moois meemaakt, God danken.
- Een paar goede momenten van de dag even apart zetten voor God. Een rondje wandelen om te luisteren naar zijn woord, even zitten om te bidden. Zomaar even stil zijn om bij God te zijn.
- In je agenda – dat daaraan te zien is dat God belangrijk is omdat er afspraken staan waar je hem samen met anderen dankt, eert, zoekt, vraagt. Op een manier die past bij jou – als doener of juist als denker. In de kerk, in een groepje, of een tweetal.
- En dan liefhebben met je hart, met je verstand en met je kracht en energie. Dus met je hart – door wat je zegt, zingt, bidt. Met je verstand – dat je nadenkt over de dingen in de bijbel. Met de kracht die je hebt, dingen te doen die God eren of zijn zaak bevorderen of zijn boodschap verspreiden.

En dan praktisch – je naaste liefhebben, oftewel liefhebben in je eigen buurt, mensen die in jouw buurt zijn of komen – waar je woont, werkt of zomaar eenmalig komt - hoe doe je dat?

Volgens dat verhaal van de Barmhartige Samaritaan is het zaak dat je bedenkt wie er gewoon op je pad komt. Wie je met jouw tijd, bezit, talent kunt helpen. Zonder alles voor diegene te doen – want die barmhartige Samaritaan heeft ook zo zijn grenzen, hij geeft niet zijn verdere leven op om deze man te helpen. Hij laat zich storen, hij kost hem wat, maar hij gaat uiteindelijk verder met zijn reis, met wat hij te doen had. En zo kunnen we ons afvragen voor wie wij een naaste kunnen zijn.

Misschien letterlijk voor de buurman of buurvrouw of het buurkind? Door een groet, een praatje, even helpen of alleen maar door een stil gebed?

Ook richting je collega's, studiegenoten, klanten, cliënten, leerlingen – wie komt er op je pad, dat jij met jouw mogelijkheden iets kunt doen? Richting je kerkgenoten – wie zit er naast je, wie zie je staan, wie kun je een berichtje sturen? Richting de samenleving – wat kun je, wellicht achter de schermen, doen voor de goede zaak. Voor iemand opkomen. Je nek voor iemand uitsteken. Zodat dingen beter worden in de stad, in de buurt. Richting onbekenden – zit je zo in je telefoon en zo met oortjes - dat je iedereen op afstand houdt en langs iedereen loopt? Of kijk je nog mensen aan? Zie je mensen nog? In de winkel en op straat?

**Vanuit liefde voor God en de mensen handelen en spreken – daar gaat het om.
Want in Gods wereld gebeuren er alleen maar dingen die gedreven zijn door liefde.**

En dan kun je zeggen: 'Daar ben ik nog lang niet. Ik word vaak genoeg gedreven door heel andere dingen – en de mensen in mijn omgeving ook, door status, door de eerste te zijn, etc. Met alleen maar liefde ga je het niet redden in mijn wereld, zo werkt mijn wereld niet. En bovendien is het een stuk makkelijker gezegd dan gedaan – om altijd maar te kiezen vanuit liefde voor God en de ander...'

En dat is ergens zo. Zo makkelijk is het niet altijd. En ook al heb je deze richtlijn van Jezus begrepen, dan weet je vast niet altijd gelijk wat je moet doen of zeggen – en dat is zoeken naar wat het beste en belangrijkste is om te doen. Maar als jij uit liefde leeft – en even voor de zekerheid: dat is niet dat je altijd maar lievig of soft bent, verre van dat – maar als je uit liefde voor God en de ander leeft, dan komt – ook in jouw wereld Gods wereld steeds dichterbij, dan gaan daar meer dingen zoals bedoeld. Makkelijk – lang niet altijd. De moeite waard – zeker.

Makkelijker gezegd dan gedaan. Dat is ergens ook niet zo. Want Jezus zegt het. En bij Hem bleef het niet bij mooi gepraat over liefde die geeft en opoffert en wat kost. Nee, die liefde bij Hem ging tot het uiterste. Uit liefde voor God ging hij zijn weg op deze aarde – ook al leidde die tot de dood. Uit liefde voor mensen ging hij zijn weg van lijden en sterven, uiteindelijk tot het kruis. Jezus zag in jou en mij zijn naaste. En Hij wilde niet aan jou en mij voorbijgaan. Maar Hij had lief, stak zijn hand uit, hielp en redde.

Jezus is de sleutel. Hoe meer je in deze Jezus gelooft, hoe meer je hem vertrouwt, hoe meer je naar hem kijkt, hoe meer je ziet wie Hij is en wat Hij gedaan heeft, hoe meer liefde er komt. Voor God en welk mens je ook maar in de ogen kijkt.

Amen.

Jezus is de sleutel. Hoe meer je in deze Jezus gelooft, hoe meer je hem vertrouwt, hoe meer je naar hem kijkt, hoe meer je ziet wie Hij is en wat Hij gedaan heeft, hoe meer liefde er komt. Voor God en welk mens je ook maar in de ogen kijkt.

Vrij van vergelijken en competitie

Reeks: 'De weg van Jezus', **deel 5**

Preek

Zondag 22 september 2024
ds. Niels de Jong

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst